

RGD.61-26/13 AW

Gdańsk, 08.11.2013

DECYZJA nr RGD. 15/2013

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz § 2 pkt 4 i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu wobec przedsiębiorcy INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o.

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. na podstawie art. 28 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wobec uprawdopodobnienia w toku postępowania stosowania przez ww. przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 ww. ustawy, polegających na stosowaniu we wzorcach umownych o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych z właścicielem nieruchomości/użytkownikiem nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym/zarządem nieruchomości (Umowa Nr ZWK/WS/01/02/2013, Umowa Nr WK/WS/03/08/2012, Umowa Nr ZWK/WS/01/02/2013, Umowa Nr ZWK/WS/02/04/2013) postanowień:

1. § 8 pkt 1, o treści: *W przypadku niesprawności wodomierza głównego, łączną ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie sześciu miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności tego wodomierza a gdy nie jest to możliwe, na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego* - co może zostać uznane za niezgodne z § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886),
2. § 19 pkt 2, o treści: *Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron za 1 miesięcznym wypowiedzeniem, ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego* - które to działania mogą zostać uznane za niezgodne z art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.),

po zobowiązaniu się przez ww. przedsiębiorcę do podjęcia działań, zmierzających do zaniechania stosowania zarzucanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez:

- 1) wprowadzenie do obrotu w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, nowych wzorców, na podstawie których zawierane będą z konsumentami umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków, w których kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia, wskazane w sentencji decyzji w:

pkt I.1, przyjmie następujące brzmienie: *W przypadku niesprawności wodomierza głównego, łączną ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie trzech miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności tego wodomierza a gdy nie jest to możliwe, na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego;*

pkt I.1, przyjmie następujące brzmienie: *Umowa może być rozwiązana przez każdą ze*

stron za 1 miesięcznym wypowiedzeniem, ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego, jeżeli:

1. przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
 2. odbiorca usług nie uiścił należności za dwa pełne okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
 3. jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
 4. został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, tj. bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.
- 2) wystąpienie do odbiorców usług z propozycją zawarcia aneksów do umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, zmieniających dotychczasowe kwestionowane zapisy,
nakłada się na INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o. obowiązek wykonania zobowiązań, o których mowa w:
- a) pkt I.1) sentencji decyzji - 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji,
 - b) pkt I.2) sentencji decyzji - w terminie do dnia 31 marca 2014 r.
- II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy,
- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
nakłada się na przedsiębiorcę INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o. **obowiązek** przedłożenia, w terminie do dnia 15 kwietnia 2014 r. informacji i dokumentów potwierdzających wykonanie zobowiązania, o którym mowa w pkt I decyzji, tj.:
 - a) nowych wzorców umownych regulujących zasady świadczenia usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, niezawierających zapisów kwestionowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
 - b) kopii trzech kolejnych umów uwzględniających zmiany kwestionowanych warunków umownych,
 - c) dowodów przekazania odbiorcom propozycji zmiany umów wykonywanych, będących w obrocie, a zawierających kwestionowane postanowienia,
 - d) informacji na temat liczby odbiorców, którym nie przekazano propozycji zmiany umów wykonywanych, zawierających kwestionowane postanowienia, ze wskazaniem przyczyn takiego stanu.

Uzasadnienie

- [1] Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. sprawy: RGD. 400-29/12/13 AW) w sprawie wstępnego ustalenia, czy w zakresie stosowanych przez INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o. (zwanej dalej także: INWEST-KOM, Przedsiębiorcą) zasad świadczenia usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz przyłączania nieruchomości do eksploatowanej sieci wodociągowo - kanalizacyjnej nastąpiło naruszenie przepisów ww. ustawy uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, w tym, czy sprawa ma charakter antymonopolowy.
- [2] Wyniki przeprowadzonego postępowania dały m.in. podstawę do podejrzenia, że działania podejmowane przez INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o. w zakresie dotyczącym określania warunków świadczenia usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków mogą stanowić o naruszeniu przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) - zwanej dalej ustawą o ochronie

konkurencji i konsumentów - tj. o stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2. W umowach zawieranych na podstawie wzorców umownych o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków podpisanych z właścicielem nieruchomości/użytkownikiem nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym/zarządem nieruchomości (Umowa Nr ZWK/WS/01/02/2013, Umowa Nr ZWK/WS/03/08/2012, Umowa Nr ZWK/WS/01/02/2013, Umowa Nr ZWK/WS/02/04/2013), Przedsiębiorca stosuje m.in. postanowienia, o treści:

- § 8 pkt 1, o treści: *W przypadku niesprawności wodomierza głównego, łączną ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie sześciu miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności tego wodomierza a gdy nie jest to możliwe, na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego*
 - co może zostać uznane za niezgodne z § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886) i stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
 - § 19 pkt 2, o treści: *Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron za 1 miesięcznym wypowiedzeniem, ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego*
 - co może zostać uznane za niezgodne z art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.) i stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [3] Biorąc pod uwagę dokonane ustalenia Prezes Urzędu, postanowieniem Nr 291 z dnia 27 września 2013 r. [karty akt sprawy: 1-2] wszczął, z urzędu, postępowanie w sprawie stosowania przez INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zakazanych art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [4] Prezes Urzędu, postanowieniem nr 293 z dnia 27 września 2013 r. [k. 7], zaliczył w poczet dowodów w postępowaniu w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, część akt postępowania wyjaśniającego, prowadzonego pod sygn. RGD.400-29/12/13/AW zawierających wzorce umowne (Umowa Nr ZWK/WS/01/02/2013, Umowa Nr ZWK/WS/03/08/2012, Umowa Nr ZWK/WS/01/02/2013, Umowa Nr ZWK/WS/02/04/2013) o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych z właścicielem nieruchomości/użytkownikiem nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym/zarządem nieruchomości [k. 9-24].

W trakcie postępowania Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

- [5] INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o. został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego pod Nr 0000110050 [k. 44-48].
- [6] INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o. jest właścicielem i eksploatatorem sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie gminy Gniew i prowadzi tam, m.in. działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, polegającą na:
 - [a] poborze, uzdatnianiu i dostarczaniu wody,
 - [b] odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.
- [7] Usługi dostarczania wody i odprowadzania ścieków INWEST-KOM wykonuje na podstawie umów zawieranych z osobami prawnymi i z konsumentami - zwanymi w umowach: „odbiorcami usług”.
- [8] W piśmie z dnia 2 października 2013 r. [k. 25-26] przedsiębiorca wyraził gotowość do:

- [a] wprowadzenia zmian do umowy, w treści kwestionowanego zapisu § 8 pkt 1, literalnie zgodnych z przepisem § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886),
- [b] wprowadzenia zmian do umowy w treści kwestionowanego zapisu § 19 umowy, poprzez przywołanie w jego treści również odniesienia do przyczyn rozwiązania umowy wskazanych w art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzanie ścieków (Dz. U. z 2006 r. nr 123, poz. 858 ze zm.).
- [9] W piśmie z dnia 15 października 2013 r. oraz piśmie uzupełniającym z dnia 21 października 2013 r. przedsiębiorca złożył wniosek o wydanie decyzji w trybie art. 28 i zobowiązał się do dobrowolnego i niezwłocznego wyeliminowania zarzucanych mu praktyk i skutków ich stosowania, tzn.:
- [a] wprowadzenie do obrotu, niezwłocznie po uprawomocnieniu się niniejszej decyzji, nowych wzorców, na podstawie których zawierane będą z konsumentami umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków, w których kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia, wskazane w sentencji decyzji ulegną następującym modyfikacjom:
- pkt I.1, przyjmie następujące brzmienie: *W przypadku niesprawności wodomierza głównego, łączną ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie trzech miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności tego wodomierza a gdy nie jest to możliwe, na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego;*
 - pkt I.2, przyjmie następujące brzmienie: *Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron za 1 miesięcznym wypowiedzeniem, ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego, jeżeli:*
 1. *przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;*
 2. *odbiorca usług nie uiścił należności za dwa pełne okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;*
 3. *jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;*
 4. *został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, tj. bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych,*
- [b] wystąpienie do odbiorców usług z propozycją zawarcia aneksów do umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, zmieniających dotychczasowe kwestionowane zapisy.
- Na dowód powyższego INWEST-KOM przestał nowy wzorzec: „Umowa Nr ZWK/WS.../.../2013 o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków”.

Mając na uwadze zebrany w sprawie materiał dowodowy Prezes Urzędu zważył, co następuje:

- [10] Dla rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest uprzednie ustalenie, czy na skutek działań przedsiębiorcy zagrożony został interes publicznoprawny, bowiem bez spełnienia tego warunku Prezes Urzędu nie jest upoważniony do realizacji zasadniczego celu ustawy, którym, zgodnie z jej art. 1 ust. 1, jest określenie warunków rozwoju

i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do zastosowania tej ustawy jest, aby działanie przedsiębiorcy - któremu zarzucono naruszenie jej przepisów - stanowiło potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy.

[11] Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem działania INWEST-KOM nie były ograniczone do określonych odbiorców lub ich grupy. Dotyczyły wszystkich aktualnych i potencjalnych odbiorców wody i dostawców ścieków na terenie działania INWEST-KOM.

[12] Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

- 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.);
- 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
- 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Odpowiednio do art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie jest podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,
- praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

[13] Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 672) wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą.

[14] W przedmiotowej sprawie strona postępowania posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to spółka prawa handlowego, prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, a więc jest to podmiot prawa wyodrębniony organizacyjnie i majątkowo, prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą. Działania INWEST-KOM mogą podlegać zatem kontroli dokonywanej w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

[15] Kolejną przesłanką, jaką należy rozważyć w celu uprawdopodobnienia naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność podejmowanych przez przedsiębiorcę zachowań. Bezprawność ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa.

Praktyki przedsiębiorcy, by zakwalifikować je jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów muszą być zatem wymierzone w uprawnienia, jakie konsumentom przyznają obowiązujące przepisy prawa¹.

Porządek prawny, którego naruszenie może wypełniać dyspozycję art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współzycia społecznego i dobrych obyczajów². Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Artykuł 24 tej ustawy nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem³.

[16] W art. 24 ust. 2 ustawodawca wskazał przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 47945 Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Katalog ten nie jest jednak wyczerpujący. Ustawodawca posłużył się tutaj terminem w szczególności, co oznacza, że ma on charakter przykładowy. Stąd przyjąć należy, że przejawem praktyki określonej w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów są te działania przedsiębiorcy, które naruszają przepisy innych aktów prawnych. Jak na to wskazuje orzecznictwo z zakresu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, oprócz praktyk wskazanych bezpośrednio w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta. Zdaniem Sądu Najwyższego zachowania takie (...) stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów⁴.

[17] Przedsiębiorcy postawiony został zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez umieszczenie w wykorzystywanych w obrocie z konsumentami wzorcach umownych o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych z właścicielem nieruchomości/użytkownikiem nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym/ zarządem nieruchomości (Umowa Nr ZWK/WS/01/02/2013, Umowa Nr WK/WS/03/08/ 2012, Umowa Nr ZWK/WS/01/02/2013, Umowa Nr ZWK/WS/02/04/ 2013) postanowień o treści:

[a] *W przypadku niesprawności wodomierza głównego, łączną ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie sześciu miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności tego wodomierza a gdy nie jest to możliwe, na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego,*

[b] *Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron za 1 miesięcznym wypowiedzeniem, ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego.*

Ad [17 a]

Kwestionowane postanowienie wzorca umownego reguluje sprzecznie z rozporządzeniem Ministerstwa Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie

¹ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35. Por. również: M. Szydło: Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów, Monitor Prawniczy nr 2004/17/791.

² Wyrok SOKiK z dnia 13 listopada 2007 r. (sygn. akt XVII AmA 45/07).

³ Por. wyrok SOKiK z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVIII AmA 32/05).

⁴ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35.

określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, kwestię ustalenia ilości zużytej wody na wypadek niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości jego odczytu. Przyjęto w nim, że w przypadku niesprawności wodomierza głównego, łączną ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie sześciu miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności tego wodomierza a gdy nie jest to możliwe, na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego. Tymczasem zgodnie z § 18 ust. 1 rozporządzenia w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem działania niesprawności wodomierza, a gdy nie jest to możliwe na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza.

Taka regulacja jest zdaniem Prezesa Urzędu błędna i stoi w sprzeczności zarówno z regulacją ustawową jak i wynikającą z rozporządzenia w zakresie prawidłowego określenia wzajemnych rozliczeń na wypadek niesprawności wodomierza lub okresowego braku możliwości odczytu.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy uprawdopodobniono zatem, że analizowane zachowanie Przedsiębiorstwa jest bezprawne.

Ad [17 b]

Analizując przesłankę bezprawności kwestionowanego zachowania INWEST-KOM należy wskazać, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...), dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawartej między przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług. Zgodnie z art. 8 ust. 1 tej ustawy przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość odprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Formułując ten przepis, ustawodawca nie posłużył się terminem w *szczególności* lub podobnym, co oznacza, że tak sformułowany katalog ma charakter zamknięty. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne nie może zaprzestać świadczenia usług na rzecz odbiorców w innych okolicznościach niż określone w ustawie. Skoro tylko w wymienionych enumeratywnie przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć wodę lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, to też tylko w tych samych może ono umowę wypowiedzieć. Przyczyny wypowiedzenia umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne tworzą więc zbiór zamknięty, co oznacza, że nie może być on rozszerzany o inne powody nie wskazane w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków w wodę i odprowadzaniu ścieków. Rozwiązanie umowy oznacza praktycznie zaprzestanie świadczenia usługi dostarczania wody lub odprowadzania ścieków.

W ocenie Prezesa Urzędu brzmienie postanowienia umownego, zgodnie z którym umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron za 1 miesięcznym wypowiedzeniem, ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego nie znajduje odzwierciedlenia w brzmieniu art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...).

Zdarzenia, objęte hipotezami powołanego wyżej przepisu obejmują bowiem ściśle określone sytuacje, w których może nastąpić odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego i nie dopuszczają rozwiązania umowy przez przedsiębiorcę z dowolnej przyczyny. Oznacza to, że kwestionowane postanowienie umowne, statuuje możliwość przekroczenia przez INWEST-KOM jego ustawowych kompetencji jako dostawcy usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków do rozwiązywania umów łączących jego z odbiorcami usług, a w konsekwencji uprawnień do trwałego wstrzymania świadczenia usług. Postanowienia te przewidują możliwość podjęcia przez INWEST-KOM działań polegających na rozwiązaniu za wypowiedzeniem łączącej ją z konsumentem umowy w każdym czasie i z dowolnej przyczyny. W konsekwencji skutkuje to możliwością odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego także w sytuacjach, które nie zostały wskazane w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...). Zdaniem Prezesa Urzędu takie uregulowanie przez INWEST-KOM stosunków umownych pozbawia konsumentów przysługującej im z mocy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków ochrony przed swobodnym odcięciem dostaw wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego przez przedsiębiorstwo wodociągowo - kanalizacyjne, będącym skutkiem wypowiedzenia umowy w każdym czasie z dowolnej przyczyny. Takie działanie INWEST-KOM należy uznać za nie mające uzasadnienia w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...). W ocenie Prezesa Urzędu, pozbawienie konsumentów przysługującej im z mocy ustawy ochrony przed odcięciem dostawy wody lub odbioru ścieków, poprzez sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) uregulowanie, zawarte we wzorcach umownych, świadczy o bezprawności kwestionowanego postanowienia umownego.

Tym samym postawiony INWEST-KOM zarzut naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 2 tej ustawy został uprawdopodobniony.

- [18] Ostatnią przesłanką, jaką należy rozpatrzyć w niniejszej sprawie jest wykazanie, iż kwestionowane zachowania przedsiębiorcy godzą w zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje ww. pojęcia. Należy jednak przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Nie jest zbiorowym interesem suma indywidualnych interesów konsumentów.

W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07) Sąd Najwyższy wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. W pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się działanie przedsiębiorcy, które jest skierowane do oznaczonych, ale dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym łączy ich wspólna cecha rodzajowa, np. przyłączenie do tej samej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej⁵. W ww. wyroku Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż sformułowanie: *nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów* należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych

⁵ C. Banasiński, E. Piontek „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, LexisNexis Warszawa 2009, str. 454.

konsumentów, których interesy zostały naruszone nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, iż potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.

Zgodnie z powołanym wyrokiem Sądu Najwyższego przez interes zbiorowy należy rozumieć zatem interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, aby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do grupy adresatów wyodrębnionych za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków danej zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom pewnego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

- [19] W przedmiotowej sprawie zakwestionowane zachowania INWEST-KOM dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do szerokiego ich kręgu. Stosowane praktyki wymierzone są zatem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez INWEST-KOM usług, z którymi zawarto umowy określające zasady świadczenia na ich rzecz usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, na podstawie wzorców zakwestionowanych we wszczęciu postępowania, jak również w jego potencjalnych i przyszłych kontrahentów. Zakwestionowane zachowania podejmowane są w sposób powtarzalny i powszechny, co wynika zresztą z samej natury wzorców umów, jakimi posługuje się INWEST-KOM w obrocie gospodarczym. Wzorce skierowane są do szerokiego kręgu odbiorców, co z założenia oznacza, iż działanie przedsiębiorcy jest ustalone, jednakowe i powtarzalne we wszystkich przypadkach, gdy dany wzór umowy znajduje zastosowanie. Wskazuje to na naruszenie interesu publicznego, przez który należy rozumieć prawo wszystkich odbiorców przedsiębiorstwa (konsumentów) do korzystania z jego usług, którego to prawa mogą zostać pozbawieni wyłącznie na podstawie przepisów prawa.

Mając powyższe na uwadze postawiony przedsiębiorcy zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznano za uprawdopodobniony.

- [20] Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca zobowiąże się do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.
- [21] W toku przeprowadzonego postępowania Przedsiębiorca zobowiązał się do dobrowolnego i niezwłocznego wyeliminowania zarzucanych mu praktyk i skutków ich stosowania poprzez:
- [a] wprowadzenie do obrotu, po uprawomocnieniu się niniejszej decyzji, nowych wzorców, w oparciu o które będą zawierane umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zgodnie z pkt [9 a] uzasadnienia decyzji;

[b] wystąpienie do odbiorców z propozycją aneksowania dotychczas obowiązujących umów.

Na dowód powyższego INWEST-KOM przestał nowy wzorzec: „Umowa Nr ZWK/WS.../.../2013 o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków”.

[22] Zdaniem Prezesa Urzędu działania objęte złożonym przez INWEST-KOM zobowiązaniem zmierzają do zapobieżenia zarzucanemu jej naruszeniu art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zmiana stosowanych wzorców umów w zaproponowany przez INWEST-KOM sposób oraz zmiana umów dotychczas zawartych z odbiorcami usług, doprowadzą bowiem do wyeliminowania zakwestionowanych warunków świadczenia usług.

W tej sytuacji Prezes Urzędu postanowił jak w **punkcie I** sentencji niniejszej decyzji.

[23] Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji, o jakiej mowa w ust. 1 tego przepisu, Prezes UOKiK nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań. Przedsiębiorca zobowiązany został do złożenia, w terminie do dnia 15 kwietnia 2014 r., sprawozdania o stopniu realizacji, przyjętego w toku postępowania, zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanemu INWEST-KOM naruszeniu, poprzez przekazanie:

[a] nowych wzorców umownych regulujących zasady świadczenia usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, niezawierających zapisów kwestionowanych przez Prezesa Urzędu,

[b] kopii trzech kolejnych umów zawartych w oparciu o poszczególne zmienione wzorce umowne,

[c] dowodów przekazania odbiorcom propozycji zmiany umów wykonywanych, będących w obrocie, a zawierających kwestionowane postanowienia,

[d] informacji na temat liczby odbiorców, którym nie przekazano propozycji zmiany umów wykonywanych, zawierających kwestionowane postanowienia, ze wskazaniem przyczyn takiego stanu.

W związku z tym orzeczono jak w **punkcie II** sentencji niniejszej decyzji.

Pouczenie:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Otrzymuje:

INWEST-KOM w Gniewie Sp. z o.o.
ul. Wiślana 6
83-140 Gniew

